

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Fylke: Sør-Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Oppdal

Emne: Varnbering

Bygdelag:

Oppskr. av: Ola J. Rise (70 år)

Gard: Nordmyråen

(adresse): Myråen, Oppdal p.o.

G.nr. 33 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle, og minne.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1) Ja det var vanleg å bære vatn i vassak og bøtter. Navnet på åket var "vassbre".

Mengden to bøtter kaltes "et kjøred". Ber inn eit vasskjøred, så man. Helst bruktes vassbre som gikk på skrå var den ene skuldere, og man holdt i løtthaukene ("hava" pl.) med den ene hånd foran, den annen bak for kroppen.

Man har truleg for broekt vidjeband og trekroker, men best kjent er to sammenslåtte jernstenger med jernkroker. Slik baring er mindre brukt etter at zink-bøtter kom i bruk ved hundrårskiftet.

2) Det var ikke vanleg at to brukte kar eller balje til å bære vatn i her. Melk blev også båret på samme måten som vatn med bøtter i vassbre.

3) Serlige ski under vass-sær

- eller kagger ikke kjent.
- 4) Det var vel helst karene som bar eller drog vater, men ellers også eldre barn, og kvinner. Var mannen på mørkekjøring måtte kvinnen dra eller bare vateret. Men nå det ~~4~~ var storvask av kleder kunne karene være med å kjøre til elver eller større kjøldv.
- 5) Det er nu litt mer vanlig å ha springvater i stue og fjø, men j har som skolegutt vært med på vassbering og draging, og ellers hørt snakk om slikt slit fra før. Og det ble gjort på større som mindre jordbruk, men serleg på husmannsplasser.
- 6) På større bruk blev det helst kjøtt, serlig på slede. Og i lakket veg måtte man helst bruke kagger (dünke) eller også dekke over stampen med trelak eller ^{oppå} med fastsnørte sekker e.l. for å hindre alt for stort tap ved skovlping på vegene.
- 7) Som nevnt har det i de senere år blitt innlagt springvater på mange gårder og i mindre heimer. Men ofte minkes vateret bort eller så fryser ledningene til, så man ennå ofte må bære eller (helst nå) kjøre vater. Vintrene 1946-47 var det i mange kretser her bare en liten procent som slapp å kjøre vater.

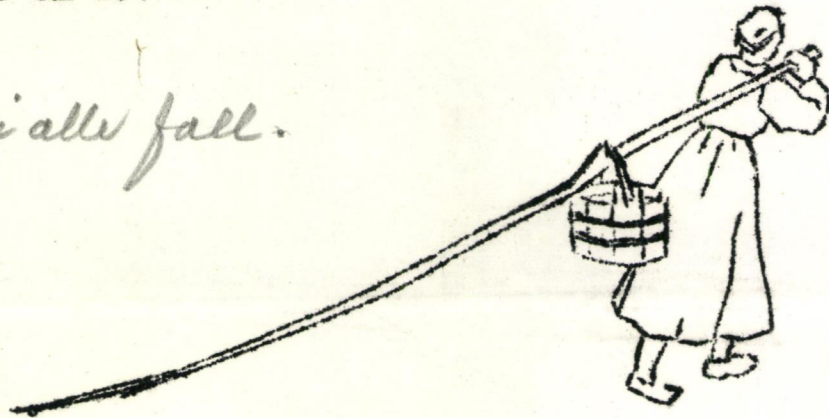
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
 ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
 BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Nei, ukjent no i alle fall.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? *Nei.*

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Ja, sume stader på fjellsæter der det var vanda og ned. Og i tilfelle berre samansanka opptørka (saltørka) røvov. (møkkruv) rulle, kake). Og, så vidt eg vit, berre nytta and til varme under storgryta ute i "skjelle", (Kokeromet mellom teua og kjellaren) der det var god pipetrekk og open ljore i taket og open halv-dør ut.

Ola J. Rise, Oppdal, S. Trl.